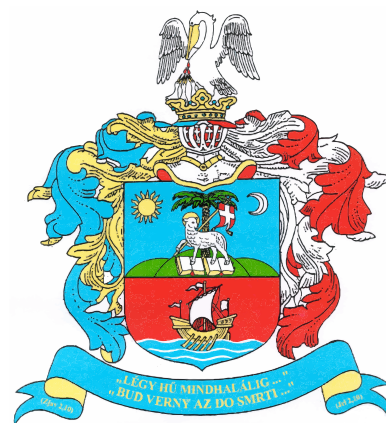

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

XCI. évfolyam

10. szám

2020. október

Ára 0,50 €

CSERÉPEDÉNY ÉS A KINCS

Egy pásztorfiú elkóborolt kecskéit kereste a Kumráni-hegység sziklái között. A barlangokba nem ment be, csak bedobott egy-egy követ, gondolva, hogy válaszként meghallja az elkóborolt állat hangját. Ehelyett viszont az egyik barlangból cserépkorsók törésének hangja szűrődött ki. Közel kétezer éves cserépkorsók voltak ezek, amik már önmagukban is értéket jelentettek, de sokkal értékesebb volt az, amit ezek a korsók magukban rejtettek. A holt-tengeri tekercseket.

Kincs. Pál apostol nem valamilyen értékes iratot nevez cserépedényekben lévő kincseknek, hanem a belső világosságot, az evangélium világosságát. Pál hosszú időn át, ha azt a szót hallotta Jézus, ökölbe szorult a keze. Ha azt hallotta, Jézus Isten Fia, istenkáromlást kiáltott. Ameddig csak a külső világosság világított rá Jézusra, csak annak fényében látta őt. Ellenben amikor Isten hirtelen meggyújtotta a belső világosságot a szívében, felragyogott előtte Krisztus igazi arca. Többé már nem úgy látta őt, mint ellenséget, hanem mint életének Urát. Többé már nem úgy látta őt, mint istenkáromlót, hanem mint Isten Fiát. Többé nem úgy látta Krisztust, mint akinek a tanítását és követőit üldözni kell, hanem úgy, mint akinek a kereszthalálát és feltámadását minden akadályon keresztül hirdetnie kell. Pál ezt a belső világosságot, az evangélium világosságát nevezi kincseknek. „... kárnak ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért” (Fil 3,8).

A cserépedény ősidők óta mindennapos edény volt a közel-keleti otthonokban. Nem volt drága, de törékeny volt. Ha egyszer összetört, már nem lehetett újból felhasználni. Ilyen edényhez hasonlítja Pál a maga és a többi keresztyén életét. Isten a páratlan nagyságú kincset ilyen egyszerű, törékeny, sérülékeny cserépedényekbe helyezte.

Kincs és cserépedény. Az év őszi napjaiban majdnem összeér a kincs ünnepe és a cserépedényről való megemlékezés. A reformáció ünnepe és a halottak napja. Az egyikben az örök ígére figye-

lünk, és az ige által meggyújtott szívekre, a másokban az emberi mulandóságra, a földi cserépedényekre. Az egyikben Lutherre, Kálvinra és azokra az előttünk járókra figyelünk, akiknek a szívében Isten világosságot gyújtott, a másokban azokra a földi cserépedényekre, akik összetörtek, azokra a halandókra, akiket Isten visszatérített a porba.

Kincs és cserépedény összetartozik a szolgálatunkban is. Egyik idős szolgatársunk nyugdíjazása után is éveken át tartott bibliórakat, hirdette az igét. Később tolszékbe került, és testi állapota nem tette lehetővé ezt a szolgálatot. Ekkor fogta a tollat, és azzal hasogatta az Isten igéjét. Amikor már a tollat sem tudta kézben tartani, elmondta az igéhez kapcsolódó gondolatait, valaki más pedig papírra vetette azokat. Cserépedény és kincs a szolgálatban is összetartozik. Egy fiatal szolgatársunk éveken át hirdeti az igét, templomot épít, hűségesen munkálkodik a rábizott gyülekezetekben, szeretettel gondoskodik a családjáról. Majd szomorúan fogadjuk a hírt, hirtelen itt hagyott bennünket. A külső cserépedény darabokra tört. Cserépedény volt, aki mindvégig hordozta az evangélium világosságát. Cserépedény és kincs a szolgálatban is összetartozik.

Nem mindig tartozik össze a kincs és a cserépedény. Hány olyan élet van, amiből hiányzik a kincs. Hány olyan földi cserépedény van, amelyen nem ragyog át a fény. Amin keresztül nem ragyog át semmi. A cserépedény maradhat kincs nélkül is. A cserépedénybe a kincs akkor kerül bele,

amikor Krisztus igazi arca felragyog előttünk. Attól kezdve más-
képpen látunk mindent: életet és halált, egészséget és betegséget, emberi sorsokat és járvány okozta próbákat, önmagunkat és a körülöttünk lévő világot. Amikor Jézus Krisztus nem marad csak a történelem egyik nagy alakja, hanem benne Istennek gyarló életünkhez lehajló szeretetét és irgalmát látjuk meg, akkor ragyog fel a földi cserépedényben a mennyei kincs.

Orémus Zoltán

Sarvas László

AZ IDŐS KOR ÁLDÁSAI

Sokszor találkozhatunk azzal, hogy az időskort, annak nehézségeit és kihívásait nehezen élik meg nemcsak maguk az idősebb, megfáradt emberek, hanem a hozzátartozók is. Tény, hogy az évek múltával szaporodnak az egészségügyi gondok, de mégis olyan jó lenne, ha az időskorra nem úgy tekintenénk, mint valami rosszra, nyűgre, bajos időszakra. Igaz, hogy sok minderről le kell mondani, sok minden másként van, korlátozódnak a lehetőségek, nem tud és nem bír úgy az erejét vesztett ember, mint korábban. De mégsem szabad úgy tekinteni rá, elsősorban magának az idős embernek, hogy mihaszna, használhatatlan lenne.

Fontos, hogy tisztában legyen saját korlátaival is, ahogy A prédikátor könyvében is meg van fogalmazva: „reszketni fognak a ház őrei, támolyognak az erős férfiak; megállnak az őrlő lányok, mert

Cristian Newman

kevesen vannak, és elhomályosulnak az ablakon kinézők. Bezárulnak az utcára nyíló ajtók...” stb. Jó, ha ezzel tisztában van mindenki, hogy ez egy ilyen folyamat, a megöregedés is része az életnek, amivel meg kell békélni. De, talán még fontosabb az, hogy az értékeivel is tisztában legyen az ilyen ember. Az, ami van, azzal tud és lehet még szolgálni, akár a Királynak is – ahogy ezt Barzillaj példáján is látjuk Dávid király történetéből (2Sám 19). Lehet a Királyok Királyát szolgálni, őt szeretni,

hozzá ragaszkodni minden körülmény ellenére.

Vannak áldásai, értékei az idősebb kornak is? Bizonyára: a fiatalabb évek most kamatoznak. Tehát már fiatal korban szükséges készülni arra, hogy egyszer megöregszünk – ha Isten éltet és megengedi. A korábbi vetés később érik be. Isten nagy kegyelme, ha megengedi látni a munkának az eredményét, a gyermekekben, unokákban vagy azokban, akik ránk vannak, voltak korábban bízva, akik kezünk közül kerültek ki.

Adjon az Úr bölcsességet mindnyájunknak, hogy időben felismerjük, mikor kell letennünk a nekünk kiszabott munkát, hogy azt átengedjük az utánunk jövőknek, akiket Isten ez életben ránk bízott, és így még láthassuk a gyümölcsöket is.

Csonthó Aranka

EGYETEMES PAPSÁG ÉS DIAKÓNIA

„Járuljatok öhozzá, mint élő kőhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, azonban Isten előtt »kiválasztott és drága«; ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.” (1Pt 2,4–5)

Az egyetemes papság elve egy tipikusan reformátori alapelv. Talán a napokban – a választások idején még többet emlegetjük. De valóban tudjuk is, hogy ez mit jelent? Az az általános vélekedés és tudás, hogy ez az elv azt jelenti, hogy az egyházban nem létezik a klérus és a laikusok közötti megkülönböztetés, ezzel kifejezve az elkülönülést a katolikus egyháztól. Ezenkívül az egyetemes papság elvének sok köze és hatása van a szeretetszolgálatra, ezért van helye ennek a fejtegetésnek a diakónia rovatban.

A következőkben szeretném ujjhegyre szedni az egyetemes papság különböző jelentéseit, amelyhez nagyrészt Makkai Sándor: Az élő gyülekezet című írását használom, mindenekelőtt azonban a fenti alapigéből szeretnék kiindulni.

A szentíró a ház képét használja ebben az igében. Az Izraelben épült házak egyik legfontosabb eleme a szegletkő volt. Ezt a ház építője gondosan választotta ki,

mert erre támaszkodott a többi kő, és így az egész fal. A keresztyének számára ez a szegletkő maga Jézus Krisztus. Az egyetemes papság elve elsősorban a gyülekezetben értendő. Makkai felhívja a figyelmet arra, hogy ezt az elvet gyakran arra használják, hogy megindokolják vele, hogy miért nem kell keresztyén közösségbe járni, ami helytelen megközelítés. Egyetlen téglát önmagában nem a templom.

A hívó gyülekezeti tagnak nincsen tisztsége, van viszont felelőssége, hogy a gyülekezetben az Isten dicsőségére történjen a szolgálat. Ahogy Makkai Sándor megfogalmazza: „Az egyetemes papság tehát jelleg, nem pedig tevékenység. A gyülekezet e jellege mutatkozik meg abban a kölcsönösségben, hogy a tagok egymásért felelősséget hordoznak, egymást intik és vigasztalják, egymással bűnvalló és imaközösségben élnek, kegyelmi ajándékaikkal egymásnak szolgálnak (Zsid. 10:23–25., Kol. 3: 16., Jak. 5: 16., Jud. 20–21.) és mint a szentek egysége, Isten színe előtt állanak és élnek” (26.o.).

Az egyetemes papság elvéből általában az első tagot hangsúlyozzuk, és szinte el is hagyjuk a papság kifejezés magyarázatát. Bibliái és teológiai értelemben egyebek mellett a pap az a személy, aki áldozatot mutat be. Ezért mi, reformátusok csak egyetlen igazi Főpapot, Jézus Krisztust

ismerünk, akinek keresztdozatára utalunk mindig vissza, mint amelyik egyszeri és tökéletes helyettes áldozat. Így az egyetemes papság és a fenti ige is utal a gyülekezetben történő áldozathozatalra, amely itt elsősorban nem az anyagi áldozatot jelenti, hanem a másik ember, a felebarát, a hittestvér felé végzett lelki szolgálatot saját kegyelmi ajándékainkkal. Ezen a ponton kapcsolódik össze az egyetemes papság elve és a szeretetszolgálat. Megint érdemes idéznünk Makkai Sándor megfogalmazását: „Az egyetemes papság tehát a szolgálat közössége is, mint lelkigondozás és szeretetmunkásság. Ezek a vonatkozások azonban nem választhatók el egymástól. Személyes hitbizonyosság nélkül nincs élő istentiszteleti közösség és hívó istentisztelet nélkül nincs harcoló és szolgáló szeretetközösség. Ugyanez az összefüggés fordítva is teljes mértékben fennáll” (25.o.). A diakónia tehát nem más, mint az Isten irgalmának közlése egymásért hozott áldozatok árán is.

Különösen aktuális ez most, amikor többen újonnan vagy újból vállalnak tisztséget a gyülekezetben. Fontos lenne tisztázni: Van Istentől jövő elhívásom? Mivel tudok én szolgálni a gyülekezet közösségében?

Haris Szilárd

EGY CSAPAT TÖRTÉNETE

Misszió a 21. században

Van egy ifjúsági közösség Vágfarkasdon a református egyház kebelében. Egy csapat, amelynek nem az a célja, hogy minél több gólt rúgjon, és másoknak fölébe kerekedjen, hanem egyedül az, hogy másokat győzelemre segítsen. Tagjai saját készítésű finomságokkal járnak a farkasdi idősek otthonába kártyázni, sakkozni, beszélgetni az ott lakókkal, és énekkel, szavallattal szolgálnak közöttük. Gyermekeknek bibliai történeteket adnak elő, éneket, táncot tanítanak nekik, barkácsolnak, játszanak velük. Néha pedig felkerekednek, hogy községükért is tegyenek valamit, és átfestik a futballpályán a padokat, vagy összeszedik a szemetet az utcákon. Ez a csapat a KIFLI, a Keresztyén Ifjúsági Liga, amely azért alakult, hogy minden tevékenységével rámutasson a győzelemre vivő útra, Jézus Krisztusra.

Minden ott kezdődött, hogy vettük a kovászt, és három mérce liszttel elegyítettük...

Jézus hasonlította Isten országát a kovászhoz, amely megkeleszti az egész tésztát. Mi megpróbáltuk. Felhagytunk azzal, hogy csak beszélünk arról, hogy a kovász milyen csodálatraméltó változást tud előidézni a tésztában, és a tettek mezejére léptünk. Elhatároztuk, hogy megéljük, megcselekedjük azt, amire Isten szava tanít bennünket. Egy észak-írországi tanítványképző egyesület, az Exodus volt segítségünkre ebben. Az egyesület magyarországi elnöke, Bogyó András a Fíresz közvetítésével lépett kapcsolatba az akkor még csak formálódó, pár tagot számláló ifjúsági csoportunkkal, és ajánlotta fel, hogy részt vehetünk egy kéthetes missziós úton Erdélyben. Az útra 17 fiatal kötelezte el magát, akikkel aztán fél éves készülés után, 2019 nyarán két felejtetetlen hetet töltöttünk Bánffyhunяд mellett, egy román kis településen, Zutorban. Lelki otthon, kis oázis volt ez a hely, ahol a bibliai igazságok megtapasztalt valósággá lettek számos élmény által. Szolgáltunk a zsoboki Bethesda Gyermekotthon lakói között, és mélyszegénységben élő családokat látogattunk és ajándékoztunk meg segélycsomagokkal. Könnyek között tértünk haza, és szívünk minden vágya az volt, hogy ismét részünk lehessen ebben a misszióban. Az Exodus egyesület ebben is támogatott bennünket, és 2020 márci-

usában 14 fiatallal ismét nekifogtunk a bibliatanulmányozásnak, a lelki felkészülésnek. A koronavírus viszont felülírta a terveinket, és az előállt helyzetben lehetlenné vált Erdélybe való kiutazásunk. Isten azonban mást tartogatott a számunkra, és új lehetőséget adott nekünk.

Levelt írtunk a pozsonyi és a komáromi egyházmegye gyülekezeteinek, amelyben felajánlottuk, hogy csapatunkkal szívesen szolgálnánk igehirdetéssel gyermekek, fiatalok között. Ajánlatunkra a Hetényi, Kulcsodi, Nagykeszi, Gelléri, Negyedi, Bátorkeszi, Sókszelőcei és Dunaszerdahelyi Református Egyházközségek válaszoltak. Meghívásuknak eleget téve, Negyeden és Vágfarkasdon 3-3, a többi gyülekezetben 1-1 délután vagy délelőtt, összesen 13 napot szolgáltunk 280 gyermek és fiatal között.

Saját színdarabot írtunk és adtunk elő, amelyben feltártuk azt a vágyunkat a közönség előtt, hogy mindenki legyen örököse annak a boldogságnak, amit Jézus követésében mi megtaláltunk. Megmutattuk a gyerekeknek és a fiataloknak, hogy Istennek Jézusban kifejezésre jutó szereteténél nincs értékesebb dolog, nincs nagyobb boldogság a számunkra, és hogy az ő követésében teljesedhet ki igazán az életünk. Ének, ima, bibliaolvasás, mások segítése: ez a mi örökségünk, ez a mi csapatunk alkalmainak súlypontja, ennek kipróbálására, megélésére bizdítottunk mindenkit. Néhány játék által segítettük megtapasztalni azt is, hogy az örökséget nem lehet emberi erőlködéssel megszerezni. Az örökséget csak elfogadni lehet, méghozzá úgy, hogy elfogadjuk Jézus hívását: oszd szét a vagyonodat a szegények között, és kövess engem! A gazdag ifjú történetét magyarázva mondtuk el, hogy az örökség Jézus követésében lesz a miénk, hiszen az örökség, az örök élet Jézus maga. Őt követve, őt megnyerve üdvözülhetünk csupán. Jézust követni pedig úgy lehet, hogy kapcsolatba lépünk és maradunk vele, követjük őt a Golgotán, a feltámadáson át a megszentelésünk útján. A mi szolgálatunk is ezt a kapcsolatteremtést volt hivatott segíteni. Eszközök akartunk lenni az Úr kezében, akiken keresztül mások szívét is megérinti az ő szava.

Tettük mindezt minden egyéb köte-

lességünket félretéve, családdal, fáradsággal dacolva, őszinte meggyőződéssel. Közben pedig megéltük azt, hogy láthatatlan, erős karok ölelve hordoznak bennünket. Mi tettünk biznyságot Jézusról másoknak, de közben a mi örök életben való bizonyosságunk erősödött meg. Mi akartunk örömet szerezni másoknak, de közben a mi boldogságunk lett egyre teljesebbé a szolgálatban. Azért mentünk, hogy adjunk, és végül mi kaptunk a legtöbbet: szeretetet, erőt, biztatást. Isten mindent olyan szépen elrendezett, erőnkön felül való feladatot adott, de mindig úgy hordozott bennünket a teher alatt, hogy az se sok, se túl kevés ne legyen, hanem éppen annyi, hogy fejlődni tudjunk alatta. Elmondhatjuk, hogy csapatunk minden egyes tagja rendkívüli fejlődésen ment keresztül. Mi, akik közül sokan két évvel ezelőtt még Istent és egymást is csak felületesen ismertük, most hosszú öleléssel köszöntjük egymást, és egybeforr a szívünk Isten dicsőítésében és a közös imában. Egyre jobban értjük a Bibliát, és vágyunk arra, hogy olvassuk, közösen megbeszéljük azt. Egy úton járunk, és hisszük, érezzük, hogy Isten Szentlelke betölt és összeköt bennünket. Nem félünk, nem szégyellünk beszélni erről senkinek, mert mögöttünk van egy csapat, a mi csapatunk, és a csapatunk mögött az értünk földig hajolt hatalmas Isten.

Ezek vagyunk mi, akik bedagasztottuk a tésztát, és akiknek a tésztájából Isten Lelke megformálta, megalkotta a KIFLI-t. Azért vagyunk, hogy szétoszsuk magunkat, és szeretnénk Jézus kezében örök élet eledeleként szolgálni a világnak. Miért? Csak azért, mert tehetjük. Jutalmunk a szolgálat maga, amelyben felüdülünk, kiteljesedünk, önmagunkra találunk keresztyén identitásunkban, és célt ér a mi életünk.

Van egy ifjúsági közösség Vágfarkasdon. Egy győztes csapat, akit Isten kiválasztott, akit Isten vezet áldott emberi eszközök által is, mint a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház, a Fíresz – Duna Menté és az Exodus Közép-Kelet Európa Egyesület, és akinek Isten örökséget adott. Ez a csapat a farkasdi KIFLI, ez a történet az ő történetük, de lehet a tiéd is!

Erdélyi Anita

JÖVEVÉNY VOLTAM ÉS BEFOGADTATOK

A migráció mai kihívásai az európai keresztyénység számára

A címből már sejti az olvasó, hogy a népvándorlás kérdésével foglalkozik az alábbi írás. Bibliai történések tükrében vizsgálja meg a szerző, hogy milyen kihívásokat jelent napjainkban a migráció az európai keresztyénység számára. A Szentírás fényében nyer a keresztyén ember útmutatást a migráció kérdésének megítélésében.

Ószövetségi megközelítés

Az Ószövetség mint szöveggyűjtemény többszáz éves tradíciót dolgoz fel. Foglalkozik azzal az időszakkal is, amikor a zsidó nép ősei jövevényként éltek – Ábrahám, Izsák, Jákób.

Egyiptomba – a bibliai tradíció szerint – gazdasági menekülteként érkeztek, az első időszakban jól ment a soruk, de az idő múlásával nagyon nehéz helyzetbe kerültek. Az egyiptomi hatalom szemszögéből nézve mi volt a gond a zsidó néppel? Az, hogy nem asszimilálódtak, és sokan voltak.

A kivonulás Mózes vezetésével már a halálból való megmenekülésnek a története. A tíz csapás, a tenger megnyílása és a fáraó seregének pusztulása az Ószövetség leghangsúlyosabb története. A 40 éves vándorlás utáni honfoglalás a letelepedett közösség társadalomépítésének a kezdete. Itt már a zsidó nép a házigazda. Itt már nem ők a jövevények, hanem esetenként hozzájuk érkeznek mások.

Két mozzanat jelenik meg a törvényben, mely a letelepedett Izrael életét szabályozza: a szolidaritás és a befogadó kultúra védelme.

Szolidaritás

A Tóra a jövevények iránti szolidaritást és segítőkészséget írja elő. Ez például ilyen jellegű parancsokban nyilvánul meg: „Ne nyomorgassátok!” A 3Mózes 19 a mindennapi élet rendjével foglalkozik: „Ha jövevény tartózkodik köztetek az országban, ne nyomorgassátok! Olyan legyen a köztetek tartózkodó jövevény, mint a közületek való született izráeli! Szeressétek, mint magatokat, mert ti is jövevények voltatok Egyiptomban. Én, az ÚR vagyok a ti Istenetek!” (3Mózes 19,33–34). A jövevény a nem izraeli származású embert jelentette, aki átmenetileg vagy hosszabb ideig Izraelben telepedett le. Isten oltalma alatt állt, és tulajdonképpen ugyanazokkal a jogosítványokkal rendelkezett, mint egy szegény izraelita. Alá kellett rendelnie

magát Isten törvényének, kivéve a körülmételt. Az idegenek nem tartoztak Izrael népéhez, speciális szociális helyzetük volt, viszont a zsidók nem élhettek vissza a helyzettel, és nem nyomhatták el a beköltözöttet. Az Istentől kapott parancsolat szerint azért nem zsákmányolhatták ki őket, mert a zsidó nép is történelme során jövevény volt. Isten népének erre örökké emlékeznie kell!

A Mózes öt könyve a későbbiekben tovább szabályozza a teokratikus zsidó államban a bevándorlók iránti támogatási kötelezettséget. A bevándorlók jogi és anyagi védelmét az árvákkal, az özvegyekkel, a lévitákkal mindig együtt kezelve, a korabeli szociális háló működésének részeséivé teszi őket: „Ha testvéred elszegényedik és tönkremegy melletted, segítsd őt, hogy mint jövevény vagy betelepült megélhessen melletted” (3Mózes 25,35–36). További igehelyek, melyek a mózesi törvényekben a jövevények segítségét írják elő: 5Mózes 14,28–29; 5Mózes 26,12; 5Mózes 16,14; 5Mózes 16,11–12.

Az Ószövetség társadalma tehát nagyon jelentős „szociális hálóval” rendelkezett. A próféták sok esetben azért ostorozták a zsidó nép gazdag rétegét, mert az ószövetségi törvényeket nem tartották be sem a zsidó nép szegény fiai, sem az idegenekkel kapcsolatosan. Az uralkodó réteg tagjai visszaéltek társadalmi, gazdasági fölényükkel, és kihasználták mások nyomorúságát, de ez mindig Isten ítélete alatt állt.

A befogadó hitmegélés védelme

Ugyanakkor a Tóra a leghatározottabban megvédi a befogadó kultúrát és jogrendet a bevándorlók által importált kulturális és jogi befolyástól azáltal, hogy a befogadott menekültet vagy jövevényt kötelezi a befogadó ország törvényeinek betartására, kultúrájának, vallásának tiszteletére, mi több: részleges gyakorlására.

Az Egyiptomból való szabadulást leíró igeszakaszban, a tizedik csapás előtt adott törvényben ez olvasható: „Hét napon át ne

lehesse kovászt találni a házaitokban; ki kell irtani Izrael közösségéből mindenkit, aki kovászosat eszik, akár jövevény, akár az ország szülötte” (2Mózes 12,19). A páska a legfontosabb zsidó ünnep, és a törvény rendelkezése kitér a jövevényekre is ezzel kapcsolatban: „Az idegenek közül senki sem eheth belőle. De bárki pénzen vásárolt szolgálja eheth abból, ha körülmételték. Betelepült és napszámos nem eheth belőle... Ha jövevény tartózkodik nálad, és el akarja készíteni az ÚR páskáját, metéltesse körül magát valamennyi férfi, és csak akkor foghat hozzá annak elkészítéséhez. Így olyan lesz, mint az ország szülöttje. A körülmételtelenek közül azonban senki sem eheth belőle. Ez a törvény egyformán vonatkozik a született izráelire és a jövevényre, aki közöttetek tartózkodik” (2Mózes 12,43–49).

A szombatra vonatkozó rendelkezést – „Hat napon át végezd munkádat, de a hetedik napon pihenj meg, hogy nyugta legyen ökrödnek és szamaradnak, és lélegzethez jusson szolgálóleányod gyermeke és a jövevény” – mindenkinek be kellett tartania. Szombaton a jövevényeknek sem volt szabad dolgozniuk. Ugyanígy vonatkozott a törvény mindenkire az engesztelés napjával kapcsolatosan is: „Örök rendelkező legyen ez nektek: a hetedik hónap tizedik napján tartsatok böjtöt, és ne végezzetek semmiféle munkát, sem az, aki közületek való, sem a közöttetek tartózkodó jövevény” (3Mózes 16,29).

A helyi étkezési tilalmak közül is kötelezővé tesz egyet a bevándorlókra nézve a törvény: „Ezért mondtam Izrael fiainak: Senki se egyék vért közületek, a köztetek tartózkodó jövevény se egyék vért” (3Mózes 17,12).

A törvényi előírások összegzése

Ne felejtjük el, hogy a szabadulás története a zsidó nép egyiptomi asszimilálásának a megbukását jelenti. Isten nem engedi eltűnni az ő népét. A letelepedett és bizonyos földrajzi területeken többségben élő

zsidó nép be akarta tartani saját, Istentől kapott törvényeit. Meg kívánta becsülni a jövevényeket, azok sanyargatását el is utasította, de a zsidó vallási és kulturális identitását egy pillanatra sem kívánta beáldozni a jövevények miatt.

Integráció, mint lehetséges út

A nagybetűs történelem emberi életeket és sorsokat hordoz magában. Ruth könyve ennek a megjelenítése. Sokféle hangsúly van a könyv tartalmi részén, tehát nem csupán a témánkról szól, de arról is. A bírák korának egy eseményét beszéli el a könyv, mikor Izrael népe destabilizált helyzetben van. Az éhínség elől egy zsidó házaspár – Elímelek és Naomi – elmenekül Móáb földjére. A móábiták a zsidók ősellenségei voltak, Mózes könyve azt írja, hogy tíz nemzedékre visszamenően nem szabad móábitát befogadni (5Móz 23,4–5). Elímelek és Naomi két fia móábita nőt vesz feleségül, viszont később a férfiak mind meghalnak: Elímelek és a két fiú is. Naomi ott marad a két menyével, Orpával és Ruthal egy számára idegen földön. Mivel helyzete teljesen kilátástalan, visszaindul Izraelbe, és felkínálja a lehetőséget mindkét menyének a szüleikhez való hazatérésre. Orpa haza is megy, Ruth azonban Naomival marad, és Betlehembe költöznek. Ruth ahhoz a néphez megy, amelyik testi értelemben idegen számára, de a Naomi iránti szeretet és a Naomi Istenébe vetett hit áldott lesz. Ruth, bár pogány származású, de hitre jutása és a zsidó néphez való igazodása által Isten népének tagjává válik, és mindezt az Újszövetség is hitelesíti, hisz neve meg van jelenítve Dávid király nemzetségtáblázatában.

Konklúzió az ószövetségi témafelvetéshez

Az Ószövetség egyik oldalán a jövevényekkel való szolidaritást hangsúlyozza. Nem engedi meg a többségi zsidó közösségnek, hogy kihasználják a nehéz helyzetben levő jövevényeket, hogy visszaéljenek hatalmi helyzetükkel a betelepülők kárára. Mindez nem pusztán rideg törvény, hanem az alázat és a hit megjelenése, hisz ők is jövevények voltak. Át kell élniük a nehéz helyzetben levő ember elesettségét, és támogatólag kell segíteniük őket. A nagy történelmi pillanatokban is, mikor ezrekről, tízezekekről, milliókról van szó, meg kell látnunk az egyéni élettörténeteket, és a valóságosan segítségre szorulókon segíteniük kell.

A másik oldalon a törvény a jövevénytől elvárja, hogy teljes mértékben tartsa tiszteletben és rendelje magát alá Isten törvényének. Ezt úgy is aktualizálhatjuk, hogy fogadja el a befogadók kultúráját, tartsa tiszteletbe, és ne lázadjon ellene!

Újszövetségi megközelítés

Az Újszövetség az Ószövetséggel összehasonlítva sokkal kisebb időintervallumot ölel át. Gyakorlatilag néhány évtized alatt íródik, és több társadalmi kérdéssel nem is foglalkozik. A népvándorlások, bevándorlások kérdése nagyon érintőlegesen jelenik meg az Újszövetségben. Miközben a Római Birodalom egy hatalmas olvasztótégely volt, az Újszövetség nem annyira a népek és kultúrák közötti különbözőséggel foglalkozik, hanem sokkal inkább azzal, hogy a keresztyén hit legyőzze a kulturális határokat és különbözőségeket. A keresztyénség egyetemes hitmegélési móddá vált, és mindez nagyon rövid idő alatt történt meg. Ennek a folyamatnak a kezdetét, az első néhány évtizedét öleli át az Újszövetség.

Vándorprédikátorok és helyi gyülekezetek

Az Újszövetség missziói töltetű, hiszen a püünkösi történet után a Lélek által elindul a misszió. Gyülekezetek jöttek létre először Palesztinában, majd annak határait túllépve alakultak ki a keresztyén közösségek. A gyülekezetek egy része a missziói stratégia mentén vándorprédikátorokat (misszionáriusokat, vándorkarizmatikusokat) küldött ki. Ez teljesen általános gyakorlat volt. Legismertebb személy Pál apostol. Ezek a vándorprédikátorok a bizonyágtétel mellett a keresztyén élet híreinek hordozói is voltak, és a gyülekezetek előtt nagy tekintéllyel bírtak. Amikor a közösségek megerősödtek, a gyülekezetek helyi vezetői és autoritásai sok esetben szembekerültek a vándorkarizmatikusokkal. Mi volt az ok? Nem csupán tekintélykonfliktus, hanem a vándorprédikátorok radikalizmusa a gyülekezetekben megvalósíthatatlan volt. A misszionáriusok a társadalmon „kívül” éltek, a gyülekezetek tagjai pedig a társadalomban. Egy példa: a kiküldési parancs „felszerelése” – Lk 10,4; Mt 10,9; Mk 6,8 – minimális volt, demonstratív szegénység, pénz, saru, bot, és tartalék élelem nélkül vándoroltak. A gyülekezetek tagjai pedig sok esetben a jól szituált középréteg tagjai voltak. Pál lemondott arról, hogy a gyüle-

kezetek tartsák el (1Kor 9,15kk), és csak ott szándékszik a missziót folytatni, ahol ezt előtte senki nem tette (2Kor 10,12kk; Róm 15,20).

Külső szemlélők a vándorprédikátorokat sok esetben csavargóknak látták, és gyakran kiűzték őket a településekről. A meglévő gyülekezetek jó néhány esetben már nem akarták befogadni és ellátni a vándorprédikátorokat. Erre az áldatlan helyzetre vonatkozik az evangéliumi utalás: „Aki befogadja azt, akit küldök, engem fogad be, s aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött” (Jn 13,20). Tanítványoknak mondja Jézus: „Aki titeket befogad, engem fogad be, aki pedig engem fogad be, azt fogadja be, aki engem küldött” (Mt 10,40). A Mt 25, 31–46 igeszakaszban nagyon hangsúlyos az igei felszólítás az ige szolgáinak, a vándorprédikátoroknak a befogadására.

Konklúzió az újszövetségi témafelvetéshez

A befogadással kapcsolatosan Jézus példázatokban elmondott üzenete elsősorban a keresztyén vándorigehirdetőkre vonatkozik. A keresztyén gyülekezeteket arra szólítja fel az ige, hogy azokat, akik hirdetik Isten szavát, fogadják be, és ne legyenek elutasítók velük szemben.

Természetesen az Újszövetség a felebaráti szeretet gyakorlását kiterjeszti minden embertársra, és arra biztat, hogy legyünk szeretettel mindenki irányába. Az „ellenségeinkben” is Isten teremtett gyermekét kell látnunk, és a bajba jutott embertársainkon segíteniük kell. A „szerszed felebarátodat” felszólítás a Biblia egyik legfontosabb üzenete. Tehát ezen keresztyén hitvallásunkból fakadó örök igazságot szem előtt tartva a fenti sorokban csupán arra próbáltam utalni, hogy a keresztyén hitünk önfeladásának árán történő befogadásra sehol sem biztat a Szentírás, sőt éppen ellenkezőleg: a hit értékeinek megőrzését és hirdetését jelöli meg helyes irányként. Keresztyén hitünk igazságainak feladása szembemegy a missziói paranccsal, ezért a hitben élők számára elfogadhatatlanok. Így azok az egyházon kívüli, de sajnos néhány esetben a keresztyén közösségeken belül is felbukkanó irányzatok, melyek a Bibliára hivatkozva akarják az utóbbi fél évtized európai migrációs helyzetét igazolni, felületesen értelmezik a Szentírást, és ezáltal téves alapálláson vannak.

Géresi Róbert

AZ ÜLDÖZTETÉST TÚLÉLŐ GYŰLEKEZET

A Komáromi járásban található Marcelháza községről az első írásos feljegyzés 1256-ból származik. A településen lakók már a 16. században csatlakoztak a reformációhoz. Rác Jolán, a helyi gyülekezet lelképásztora elmondta, hogy a hívek sok megpróbáltatáson mentek keresztül. Írásos följegyzés szerint 1650-ben már volt egy fából épített imaházuk, melynek pontos helye ismeretlen, de valószínűleg az akkori szokásoknak megfelelően valahol a község mögötti temetődomb helyén lehetett. Ez az imaház az ellenreformációs viszontagságok ellenére egészen 1754-ig megmaradt. Ekkor ugyanis egy tömeg – „némely vármegye urai jelenlétében” – lerombolta a református templomot, és minden hasznavehető anyagát ellopta.

Bár a református eljárások számtalan értékes menlevelet szereztek a 17. század utolsó és a 18. század első évtizedében – többek között Thököly Imrétől, Bercsényi Imrétől, II. Rákóczi Ferentől – a vármegye emberei 1717-ben mégis elűzték a marcelházai lelkészt, és csak lévita maradt a településen. Az 1720-as évek végétől a gyülekezet közel 130 esztendőre a dunaradványi egyházközség filiája lett. Az 1728-as évhez köthető az anyakönyvek vezetésének kezdete. Az üldöztetés elől 1756-ban néhány család elmenekült, és a Pest megyei Vasad községben talált új otthonra. (Az ott élő utódok a napjainkban is tartják a kapcsolatot őseik gyülekezetének tagjaival.)

Változást II. József türelmi rendelete hozott. „A mai – téglalap alapú, egyenes mennyezetű, akkori még torony nélküli – templomot 1786-ban kezdték építeni, és

1787. január 21-én megtartották az első istentiszteletet” – mondta a lelkész, majd így folytatta ismertetőjét: „A mostani torony közelében állhatott egykor a harangláb, melyben – a helyi hagyományok szerint – két harang függött. 1833-ban épült a templomhoz a kétszintes, tárcsás, koronázó párkánnyal végződő torony, melyet sisakos kupola fed, tetején csillaggal. Az 1848-as szabadságharc idején a templom épületét szögletes kőkerítéssel vették körül, melynek egy szakasza még ma is látható.” A marcelházai reformátusok életében – ekkor már több mint 400 lélek – az 1860-as évek hozták el az újbóli önállósodást, melyet még 1857-ben kezdeményeztek. Az első megválasztott lelkészük Balla Zsigmond volt.

A templom belsejében eredetileg egy – majd a férőhelyek bővítése céljából további két – karzat készült. Természetes fényt öt kerek végződésű ablak biztosít, melyeket a két utólagosan épített karzat eléggé eltakar. A virágfüzérrel díszített szószerk klasszicista stílusban, fából készült. Az úrasztala rózsaszín márványból, kerek lappal 1918-ból származik.

A templombelsőben I. világháborús emléktábla függ. A templomkertben pedig a II. világháborúban elesettek emlékműve áll.

A hívek a mai napig őrzik az első gyülekezet idejéből megmaradt úrvacsorai edényeket: egy kelyhet és egy ón paténát (kehelytányért), melynek felirata: MARCELHÁZI ECLA TÁNÉRJA AO 1732

A templom tornyában ma három harang lakik. A legkisebb még a fa haranglábból való, és Brunner József öntötte

1789-ben. A kisharang mellé 1837-ben és 1895-ben két nagyobb is készült, ám ezeket az első világháború idején katonai célokra elkobozták. Ennek pótlására 1923-ban került sor egy 120, illetve egy 180 kg-os harang megöntetésére Dosztál Jakab komáromi harangöntő mester műhelyében. Az évszázadok során a templom és a lelkészlak épületén rendszeresen végeztek felújítási munkákat. Az 1928-ban épült szép, impozáns lelkészlak a II. világháborúban sérülést szenvedett, és lebontásra került, de külső falának része az 1997-ben épített új parókia kerítését alkotja. Az utóbbi néhány évtizedben végzett felújítások közül jelentős a 2009-ben épített akadálymentes bejárat a templom előcsarnoka felől. 2011-ben pedig új, klasszikus orgonával gazdagodott a gyülekezet. Ezt megelőzően harmónium és egyéb hangszer hangja kísérte az éneklést. 2016-tól Hammerschmidt János által beszerelt toronyóra jelzi az idő múlását a 2017. decembere óta műemlékek sorát gyarapító templomon.

A marcelházai hívek aktív gyülekezeti életéről tanúskodik az új bölcsőde létrejötte. A templommal szemben lévő, hajdani református elemi népiskola melletti Keszegh portán 2019-ben a Magyar Kormány hathatós támogatásával építették fel az új református bölcsődét, Éden néven. „A tizenkét gyermek ellátására engedélyezett intézmény teljesen kész, ünnepélyes átadása még hátra van, melynek időpontja a mostani járványhelyzetre való tekintettel bizonytalan” – fejezte be ismertetőjét Rác Jolán.

Fritz Beke Éva

Fritz Rudolf

AMIKOR LEHETETT...

A Pozsonyi Református Egyházközség emlékkönyve az 1968. évből

A Pozsonyi Református Egyházközség emlékkönyvét 1964. május 29-én kezdte vezetni Mafašik András lelkész idején a presbitérium, amelyben olvasható Pál apostol tanításának a bizonyágtétele az akkori birodalmi főváros irányába: „gyakoroljátok a vendégszeretetet” (Róm 12,13b). Kevés a bejegyzés, főleg a kommunista diktatúra idején, de van egy év ebben az időszakban, amikor enyhülés következett, ezért megszorodnak a hitbéli látogatások és a bejegyzések is: 1968.

Az első nagy változást a gyülekezet már 1967 nyarán érezte, amikor 1967. augusztus 6-án az istentiszteleten megjelent két ifjú egyetemista, akik az Egyesült Államokból érkeztek, és a nemzetközi diákszolgálaton keresztül alkalmi munkát végeztek Csehszlovákiában, de odahaza a metodista közösségnek voltak lelkes tagjai. Kenneth Powell és Marion A. Coates Mafašik András vendégszeretetét élvezték.

1967. augusztus 13-án két lelkész-házaspár járt a pozsonyi templomban, Molnár András sápi és Nagy Gyula berettyószentmártoni lelkész, akik „Isten áldását kérték a pozsonyi református gyülekezet tagjaira”. Két nappal később „nagy örömmel találkozott” a pozsonyi hittestvérekkel Czanik Péter. Ezen a nyáron a gyülekezet vendégül látta Major László Károly nagyváradi főgimnáziumi tanárt, egyházi történetírót, aki meghallgatva a gyülekezet történetét ennyit írt az emlékkönyvbe: „Vivere militari est!”, vagyis Az élet küzdelem! Lelki téren erősítette a közösséget Bojtor István göncruszkai lelkész, aki a Fil 2,11 angol nyelvű bejegyzésével erősítette a közösséget, és „Isten minden áldását kérte a gyülekezetre”. 1968. március 29-án látogatott el Pozsonyba Henry Paul von der Horst, aki az ötödik holland prágai peregrinus volt, és Utrechtből érkezett. Hálásan köszönti a pozsonyi magyar közösséget, és köszöni a szívélyes vendéglátást a lelkipásztor részéről.

1968 tavaszán testvéri látogatást tett a pozsonyi közösségben a Sziléziai Ágostai Hitvallású Egyház lelkésze, Svitek testvér, akit meglepetésszerűen ért a közösség kellemes légköre. 1968 húsvét vasárnapján

toppant be Solohery Paul, a Tananarivéről (Madagaszkár) érkező protestáns lelkész, aki francia nyelvű bejegyzésében megköszönte az Atya Istennek, hogy megengedte megismerni a testvérek szeretetét, köztük a lelkipásztor vendéglátását. 1968. május 5-én mély benyomásokkal a szlovák és magyar testvérek részéről távozott Pozsonyból az afrikai kontinensről származó Gabriel Ralaison lelkipásztor azzal a jó kívánsággal, hogy az Isten itteni bizonyoságtéveit küldje el a világba.

A nyár folyamán rengeteg magyarországi vendég látogatott el a közösségbe. Köztük volt Boruzs Andor, a józsefvárosi (Budapest) gyülekezet presbitere, Lukácsi Gábor Baross téri (Budapest) gyülekezeti lelkész és Szabó Márta ragályi lelkész. Tüski István lelkipásztor 1968. július 22-én érkezett Hollandiából a gyülekezetbe, és személyes bejegyzése alapján nagyon örült az első, váratlan találkozásnak, melyről így vallott: „hiszem, hogy Isten megengedi, hogy újra együtt legyünk a hívek gyülekezetében”. Másnap Czövek Olivér és felesége Nagyrátáról látogatott el a közösségbe, akik az 1Móz 12,2 alapján a következő bejegyzést örökítették meg az utókor számára: „Imádkozó szeretettel gondolunk felvidéki testvéreinkre, kérve számukra Isten gazdag áldását, hogy a hit

szép harcát megharcolják, és Krisztus jelei lehessenek ebben a világban.”

A hazaérkező pozsonyiakból sem volt hiány. A Kanadába emigrált, Torontóban élő Knitter Irma első útja a templomba vezetett, és így köszönte meg a lelki támogatást: „Köszönöm jó Istenem, hogy megsegítettél még egyszer a hazámat és templomomat meglátni.”

Pozsony Erdélyország és Székelyföld vándorlásának is tanúja volt. 1968. július 28-án Szablyár Kornél nagybányai református esperes feleségével együtt Csehszlovákia akkori tavaszát látva így ír az emlékkönyvbe: „az az evangéliumot élő ember, aki szabad hazában és szabad egyházban él, hittel írja ebbe az emlékkönyvbe: »Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?«” Erdősi Szilveszter János szülőföldjéről Steiner Géza bányamérnök és felesége vett részt az istentiszteleten, akik „lelki szeretettel” köszönték meg „a reményekkel gazdag, szép imádságot (a) mélyen tisztelt esperes úrnak”.

1968. október 27-én Dušek Frigyes nagyperegi lelkész látogatott el Pozsonyba, aki szeretettel vett részt az istentiszteleten, és „örökké emlékében marad a szívélyes fogadás”. Az utolsók között szerepelnek az emlékkönyvben Ábrám Tibor és neje Szatmárnémeti környékéről, akik 1969. április 20-án látogattak el az istentiszteletre, és szeretettel gondolnak a kedves gyülekezetre és presbiterekre.

A számos bejegyzés arról tanúskodik, hogy a pozsonyi gyülekezet és annak lelkipásztorai vendégszerető volt. De vajon hol tanulta Mafašik András a vendégszeretetet?

Erre választ a Kálvinista Szemle hasábjain találunk, mikor Mafašik özv. Rác Józsefnét – egykori principálisának feleségét – köszönti születésnapja alkalmából: „Mint rócsei ünnepi legátus és később mint Józsi bácsi káplánja magam is számtalanszor tapasztaltam vendégszeretetének melegségét, és Öntől tanultam meg, hogy a megvendéglésnél a legfontosabb nem is az, hogy mit kínálunk fel, hanem az, hogy milyen őszinteséggel, közvetlenséggel és örömmel kínálunk.”

Buza Zsolt

HITTEL ÉS LÉLEKKEL VÉGZETT SZOLGÁLAT

Október az idősök hónapja. Az idei október kissé rendhagyó lesz. 2020 tavaszán minket is elért az új koronavírus-járvány. Néhány hónap elteltével úgy tűnt, alábbhagyott a terjedése, de szeptembertől kezdve egyre nagyobb mértékben terjed világszerte. Ezalól a közvetlen környezetünk sem kivétel. Döbbenet értesültünk róla, hogy földrajzilag a Komáromi járáshoz, egyházi szempontból a Pozsonyi Református Egyházmegyéhez tartozó Kolozsnémán 57-en fertőződtek meg az új koronavírussal. Lévai Attilával, a csicsói egyházközség és a kolozsnémai leányegyházközség lelkipásztorával arról beszélgettünk, hogy a világgjárvány okozott-e valamilyen változást az általa pásztorolt gyülekezetekben és a kolozsnémai nyugdíjasotthonban élő idősök életében.

Két gyülekezet lelkipásztora. A csicsói és a kolozsnémai gyülekezet hány tagú, és milyen arányban vannak az idős egyháztagok?

A kolozsnémai egyházközség a kisebb gyülekezet, a leányegyház, melynek a mi adataink szerint mintegy 60 tagja van. A csicsói gyülekezetnek, mely az anyaegyházközség, nyilvántartásunk szerint majd 400 tagja van. Kolozsnémán az egyháztagjaink nagyobb részét az idősebb korosztály teszi ki, Csicsón ez az arány valamivel több mint egyharmad – a gyülekezet összlétszámához viszonyítva.

Kolozsnémán mióta működik a nyugdíjasotthon, és Ön, mint a település lelkipásztora, szokott-e istentiszteletet tartani az otthonban élők részére, s ha igen, milyen gyakoriságú ez a szolgálat?

A kolozsnémai nyugdíjasotthon 1970 májusában kezdte meg működését. Az otthon működésének első húsz évében nem tudom, hogy lett volna igeszolgalat (hisz az akkori ideológia nem is nagyon tette ezt lehetővé), de az igeszolgalatokat jószereivel azonnal elkezdték tartani lelkész elődöm és segítői, mihelyst az 1989-es változások után erre lehetőség adódott. Ezekre mindmáig kéthetenként, a vasárnapi gyülekezeti együttlét után közvetlenül kerül sor, és a kétheti vasárnapi alkalmakon túl minden egyházi ünnepünkön is tartunk istentiszteleti együttléteket.

Az alkalmakon csak a reformátusok szoktak részt venni, vagy ökumenikus jellegűek ezek az istentiszteletek?

Ezek az alkalmak kezdettől fogva ökumenikus jellegűek voltak, s ma is azok. Mindenkinnek örülünk, aki betér az otthon lakói közül ezekre az alkalmakra, és nem

Szarvas László

nagyon szoktuk megkérdezni, mely valóság tagja az ige üzenetét hallgatni kívánó lakó. Ezt az elvet továbbra is érvényesíteni szeretnénk.

Az istentiszteletek után szokott-e beszélgetni egy-egy lakóval, volt-e/van-e igény a személyes beszélgetésekre, lelkigondozásra? (Istentiszteleti alkalmakon kívül is akár?)

Közvetlen a vasárnapi és az ünnepi istentiszteletek után nem nagyon van lehetőségünk személyes vagy lelkigondozói beszélgetésre, mivel a nyugdíjasotthonbeli alkalom után kerül sor az anyaggyülekezetben is az istentiszteletre, ide kell általában sietnie a szolgálattévőnek, de természetesen fordult már elő pár alkalommal, hogy kifejezetten egy-egy személyesebb és kifejezetten tőlem, mint lelkésztől kért beszélgetésért mentem még be valakihez az istentiszteleteken kívül is.

Az idei év tavaszán Szlovákiát is elérte az új koronavírus-járvány. Több hónapon keresztül a templomok is zárva voltak, és az idősök otthonába sem lehetett bemenni. Mennyiben befolyásolták ezek az intézkedések az idősök lelki életét?

Ezt nem tudom még most teljes egészében és megfelelően megítélni, hiszen az idei évben alig volt alkalmunk az otthon lakóival való találkozásra. Az otthonban már februárban volt egy influenzajárvány miatt elrendelt látogatási tilalom, így valójában február közepétől majd júliusig nem voltunk, mert nem is lehettünk az otthonban. Amikor már enyhébb volt a járványügyi helyzet, az otthonból azok, akik el szoktak jönni a gyülekezeti alkalmakra is, ismét megjelentek a templomban. Mi – Bognár Judit beosztott lelkipásztorral – csak a nyári hónapokban (augusztus közepéig) tudtunk alkalmakat

tartani az otthonban, viszont igyekeztünk írott formában igehirdetéseket vagy gyülekezeteink Hírlevél c. lapját eljuttatni hozzájuk, ezekkel is gondoskodva a bentlakók lelki igényeinek kielégítéséről.

Azokban a hetekben – amikor az egyik kollégánk szavait idézve az „egyház a facebookra költözött” – volt-e lehetőség a lelkigondozásra, személyes találkozásokra? Szeptemberben egyre jobban terjedt a járvány, és amint arról a híradásokból is értesültünk, a kolozsnémai idősök otthonának lakói és az őket gondozó ápolószemélyzet közül is sokan megbetegedtek. Az intézményben tilos a látogatás. Ilyenkor – járvány, betegség esetén – az emberek, de talán az idősök még inkább igénylik a lelki táplálékot, az odafigyelést, a lelkigondozást. Ez mit jelent Önnek a gyakorlatban, illetve találtak-e valamilyen megoldást, melyet megosztana a Kálvinista Szemle olvasóival is?

Sajnos ezekben az időkben erre alig volt lehetőség – már ami az otthon lakóival volt összefüggésben. Azt tudni kell, hogy a nyugdíjasotthon nagyon odafigyelt azokra a higiéniai előírásokra, amelyek arra vonatkoztak, mikor és milyen feltételek mellett lehet a lakóknak elhagyniuk az épületet, vagy mikor lehet látogatókat fogadniuk, avagy mikor lehet az otthon falai között közösségi alkalmat tartani. Mikor szeptemberben az otthonban sokaknál diagnosztizálták a fertőzést, azonnal megkerestem a falu polgármester-nőjét, hogy tudnánk-e valamilyen módon segíteni. Ő maga is szomorúan mondta, hogy ők maguk se tudnak sokat tenni, a karanténnak vannak feltételei, melyeket szigorúan be kell tartani. Imádkoztunk a lakók és az alkalmazottak gyógyulásáért.

A híradások szerint az idősök otthonának azon lakóit és a róluk gondoskodó személyzetet, akik nem voltak fertőzöttek, a helyi kultúrházba szállították át. Arra volt-e lehetősége, hogy ezeket az embereket meglátogassa?

Sajnos erre sem volt lehetőségünk, mert bár a nem fertőzöttek külön épületben voltak, de ez nem azt jelentette, hogy őket látogatni is lehetett volna.

Az elmúlt években miképpen szoktak megemlékezni azokról, akiknek hosszú, eredményes élet adatott? Szemé-

lyes látogatások alkalmával, esetleg a fiatalok is szokták őket köszönteni?

Mi, mint gyülekezet ezt ilyen formában nem szoktuk figyelemmel kísérni. A nyugdíjasotthon egyik alkalmazottjának épp az a feladata, hogy ezeket a tényeket számontartsa, illetve szervezze a lakók számára a programokat, amelyek keretében őket is köszönteni szokták életjubiléumaik alkalmából. Ilyenkor az otthon igazgatója mond általában köszöntőt, és adja át az otthon ajándékát is.

Sajnos idén a járvány okozta szükségállapot felülír minden előző évek alatt kialakult szokást. Van-e valami tervük, hogy az idősöknek mi módon kedveskednek, hogyan fogják őket köszönteni? Semmilyen nagy tervünk nincs. Isten igéjét szeretnénk továbbra is hirdetni – s reméljük, erre hamarosan lesz majd lehetőség.

Ez a mostani helyzet teljesen új idősök és fiatalok számára, és kimondhatjuk: mindenkit megviselt. Kit kevésbé, kit jobban. Mi az Ön tapasztalata lelkipásztorként, hogyan értékelné az elmúlt hónapok eseményeit?

Azt tapasztalom, hogy az emberek életében az elmúlt hónapok mintha leginkább arról a kérdésre keresett válaszelméletekről szóltak volna, amelyek egyre azt kérdezik: mi akar ez egyáltalán lenni? Az emberek ugyanis nem értik ennek a lényegét, különféle teóriák fogalmazódnak

meg pro és kontra, országvezetők és kormányok hoznak egy ugyanazon világhírűvással kapcsolatosan néha egymásnak teljesen ellentmondó rendelkezéseket. Félő, hogy a lényegi része viszont még csak most jön ennek az egésznek. Személyesen én úgy hiszem, hogy az Isten egy kissé ki akart már bennünket kapcsolni a túlhajszolt mindennapjainkból, és inkább önmagára szeretne volna irányítani a figyelmünket. A mi döntésünk az, hogy mennyire álltunk vagy állunk le a túlhajszolt életvitelünkkel, és mennyire vagyunk készségesek inkább rá és az ő igéjére figyelni.

Mivel tudná biztatni nem csak a beteget, de azokat is, akiket „csak” megviselt a járvány okozta feszültség, a koronavírusos megbetegedéstől való félelem?

Leginkább azzal, amivel az Írás is biztat bennünket: Ne féljete! Nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten. S bár ezt sokaknak talán furcsának hat egy olyan időszakban, amikor szinte minden hír, s kiváltképp a koronavírussal kapcsolatos hírek csak a félelmet keltik az emberben, de: a hitben járó embernek tudnia kell még e világhírűvesség kapcsán is, amit káténk 1. kérdés-feleletében vallunk: „egyetlen hajszál sem eshetik le fejéről Mennyei Atyám akarata nélkül, sőt, minden dolognak üdvösségemet kell szolgálnia”. Próbáljunk talán ebben bízni!

Fritz Beke Éva

Fritz Rudolf

BEVÁNDORLÓK ÉS BENNSZÜLÖTTEK

Generációk egykor és most

Az idős-fiatal szembenállás, a generációs különbségekből fakadó nevelési kérdések kétségkívül a pszichológia örökzöld és régóta tárgyalt témáihoz tartoznak. Mondhatnánk akár, hogy nincs is semmi új a nap alatt, hisz a szülők és gyermekek, pedagógusok és diákok között mindig is voltak és lesznek is vitás helyzetek, amik jó részben az eltérő életkori sajátosságokra vezethetők vissza. Minek köszönhető mégis az X, Y, Z (és legújabban az alfa) generációk elméletét övező hatalmas érdeklődés? Miben mások ezek a generációk, mint az előtte járó számtalan nemzedék?

A generációs elméletek megértéséhez első lépésként fontos kellőképpen tisztáznunk a „generáció” fogalmát. Míg a köznyelvben a generáció szó alatt hagyományosan a szülők és gyermekek egymást váltó életkori csoportjait értjük, a generáció vagy nemzedék meghatározása szociológiai és pszichológiai szempontból más ismérveken alapszik. Az életkor ebben a tekintetben leginkább csak egy irányszám, mert a generáció tagjait összekötő kapocs másban rejlik. Leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy egy generáció tagjait valójában az adott időszakra jellemző élettapasztalatok és az őket érő kihívások alakítják egy csoporttá. A nemzedék tagjai egy időben és térben, hasonló társadalmi körülmények közepette élik életüket, életmódjukat és tapasztalataikat jellegzetes történelmi, gazdasági és szociológiai események formálják.

Az utóbbi évtizedekben annak lehetünk tanúi, hogy a fent említett generációformáló események sorában a legfontosabb szerepet egyre inkább az információs technológiák által hozott változások játsszák. Mivel a technikai fejlődés rendkívüli módon felgyorsult, a felnövekvő generációkat körülvevő társadalmi környezet is szinte néhány évenkénti, mindannyiunk számára érzékelhető változásokon megy keresztül.

A helyzet szemléltetéséhez elegendő csak az okostelefonok vagy a közösségi média térhódítására gondolnunk. Mindebből az következik, hogy a generációk váltakozása is hasonló módon felgyorsulóban van. Míg az X és az azt megelőző generációk korcsoportjai a kutatók szerint hozzávetőlegesen 20–25 évet öleltek fel, a jelenlegi generációváltások hovatovább 12–15 évre rövidülnek. Mindezt számba véve a kutatók ma 5–6 generáció egymás mellett éléséről beszélnek, ami nyilvánvalóan felerősíti az egyes nemzedékek közti konfliktusok lehetőségét. Ha tekintetbe vesszük a gyermekvállalás időpontjának kitolódását is, manapság nem számít ritkaságnak, hogy a szülők és gyermekeik között nem egy, hanem legalább két–három generációnyi szakadék jön létre. Így tehát ahhoz, hogy szülőként, pedagógusként vagy szakemberként teljesebben megérthessük a legfiatalabb nemzedékek problémáit és az őket érő kihívásokat, időnként akár több korszaknyi távolságot kell áthidalnunk.

Mark Prensky – eredetileg a tanárok és diákjaik kapcsolatát vizsgálva – a jelenkori felnőtt és az ifjú generációk kapcsolatát találóan a „digitális bevándorlók” és a „digitális bennszülöttek” találkozásaként jellemzi. Jóllehet az X generáció tagjainak (ahová a szülők és pedagógusok jelentős része esik) magán- és szakmai életében már jelentős szerepet játszik az online környezet, de a modern technológiákkal mégiscsak kamaszként, fiatal felnőttként ismerkedett meg. Ők képviselik az okoseszközök nélküli, „analog” gyermekorból az információs technológiák segítségével végzett felnőttkori munkavégzéshez vezető átmenetet. Az X generáció elsődleges élettere az offline világ, miközben a maga módján igyekszik lépést tartani az online technológiák fejlődésével.

A Z generáció a jelenkor diákjainak, kamaszainak és pályakezdőinek nemzedéke.

Ennek a generációnak a tagjai már teljes egészében beleszülettek a digitális technológiák világába. „Digitális bennszülöttek”, azaz személyiségük kifejezésének, a kapcsolattartásnak, kreativitásuknak fontos terepe a virtuális világ. Élettapasztalatukban az állandó online jelenlét és a való világ eseményei egyforma súllyal esnek latba. Ennek a kettős létnek természetes megvannak a maga következményei a Z generáció legtöbb tagjának lelki működésében és társas kapcsolataiban. Pszichológiai témájú csoportokat vezetve Z generációs hallgatóim kapcsán az évek során azt figyeltem meg, hogy az önismerteti és kommunikációs gyakorlatok a legtöbbször jelentős kezdeti akadályokba ütköznek náluk. Sokuknak újszerű, izgalmas kihívást jelent az „itt és most” helyzet, egymás fizikai jelenlétének megélése, a spontán önfeltárás és egymás meghallgatása, amiről gyakorta kevés minőségi tapasztalattal rendelkeznek. Csoportvezetőként mindig nagy élmény számomra megtapasztalni, ahogy kezdeti bizonytalanságuk helyét fokozatosan átveszik a közvetlen kommunikáció és a közös munka során szerzett pozitív érzések.

A generációs elméletek arra figyelmeztetnek bennünket, hogy mielőtt bármelyik generáció fölött pálcát törnénk, ne feledkezzünk meg saját történelmi meghatározottságunk tekintetbe vételéről sem. Bárhogyan is vélekedjünk az idősebb vagy fiatalabb nemzedékekről, értékítéletünket szükségszerűen színezzik azoknak a társadalmi eseményeknek a tapasztalatai, amelyek életünk során keresztülmentünk. Személyes véleményem szerint rendkívül fontos a konstruktív párbeszéd kialakítása, amelyben minden nemzedék megmutathatja saját erősségeit, miközben sajátos élettapasztalatukkal kölcsönösen gazdagítják egymás látásmódját.

Ficzere Anikó

EGY MESZELY AZ FÉL ICCE

Szabó Magda ízei

A kedves olvasónak most egy szakácskönyvet ajánlok figyelmébe. Olyan író tollából, illetve otthon őrzött gyűjteményéből, aki nem volt konyhatündér, és a főzőkanalat sem az ő kezébe teremtette a Jóisten. Egész egyszerűen: nem tudott főzni!

Kilenc évvel az író halála után jelent meg a könyv, és nem vagyok biztos abban,

hogy Szabó Magda kiadta volna-e ezt a családi receptkönyvet. Annál is inkább, mert Jablonczay Gizella (a családban csak Melindának hívták) receptgyűjteményéről van szó, aki az író édesanyjának nagynénje. Aki annak idején elszerette az édesanya, Jablonczay Lenke férjét. Mégpedig éppen csodás szakácstudományával. Szabó Magda egész életében harcot vív Melinda ellen, akinek karakterét több, nem éppen szimpatikus regényalakja őrzi. Idősebb korában azonban megenyhül Gizella/Melinda emléke iránt, és alakja is a helyére kerül.

A bevezetés kis ízelítő – hogy stílusos legyenek – a szakácskönyvhöz. Lehet, sőt, majdnem bizonyos, hogy az író egyetlen receptet sem próbált ki a saját konyhájában, viszont ezeket az ételeket ette gyermek- és ifjúkorában. Ha belelapozott a receptes füzet megsárgult, javítgatásokkal teli lapjaiba, talán eszébe jutott egy-egy íz, illat, hangulat, ami visszarepítette a múltba. Ez a könyv azonban mégsem kortörténeti dokumentum, a receptek elkészíthetők; egy igényes, újdonságokat is befogadó, jómódú háztartás képét tükrözik. Számunkra pedig

felidéződik egy letűnt világ életmódja, étkezési szokása.

A könyv egyheti étrend ismertetésével kezdődik, vasárnaptól vasárnapig felsorolja a különböző fogásokat ebédre és vacsorára. Azt hiszem, nehéz lenne ezt teljesíteni egy mai háztartásban. Persze, vannak itt egyszerűbb receptek is, amit bárki kipróbálhat. Például aki szereti a vadhúst, jó kis pácleirást talál itt nyúl- és őzhúshoz. Aztán az is kiderül, mennyi az anyyi: 1 icce egyenlő 0,84 literrel, az 1 meszely pedig 0,4 liter. A könyv, ha kulináris élményt nem is ad, szellemit annál inkább. Az ember a narancstorta helyett különleges szavakat, kifejezéseket ízlelget: bouchée, croquette, galantine, maróni, mousse, hecsepecs; még szerencse, hogy van a könyvben szómagyarázat.

Lehet, az olvasó kedvet kap egy kis gasztronómiai kalandozáshoz, aztán elolvassa a Régimódi történetet is, az író édesanyjának családtörténetét. Nagyszerű könyv. És végül nyugodtan meg is állapíthatjuk, nem kell annak főzni tudnia, aki így tud írni.

Szendi Ildikó

NEM SZÉGYELLEM

1999-ben az USA-ban történt gimnáziumi lövöldözés híre megrendítette a világot. Rachel Joy Scott 11 diáktársával és egy tanárával együtt áldozatul esett a lövöldözésnek. A közel 20 éve történt tragédiáról Rachel naplói nyomán könyv (Beth Nimmo és Darell Scott: Rachel könyvei), majd egy 2016-ban bemutatott film is készült Nem szégyellem címmel. Ez utóbbi többek közt megpróbál válaszokat keresni az ahhoz hasonló kérdésekre, hogy mi vezethette a szörnyű tett elkövetéséhez az iskola egyik diákját.

Ha valakit szeretünk, akkor sok mindenre képesek vagyunk érte. S ha igazán szeretjük azt a valakit, akiért ezeket tesszük, akkor az nem is tűnik lemondásnak. Felvállalni azt, hogy Istent szeretjük, hogy keresztények vagyunk nem is olyan egyszerű.

Rachel tudta, hogy Isten szereti őt, de nem volt mindig kész befogadni. A hite néha olyan volt, mint a lángoló tűz, máskor a mindennapi dolgok felülkerekedtek azon. Naplójában azt írta: „Nem ér-

tem, miért olyan nehéz Istennel járnom. Annyira gyenge vagyok.”

A főszereplő életében is elérkezik az a töréspont, amikor találkozik Jézussal, és követni kezdi a kereszttúton, és tudja, hogy segíteni kell egy nem hívő, utcán élő fiúnak, akit bátyjaként szeret. A fiút keresztény közösségbe viszi, és megpróbálja vele megértetni, hogy Isten szeret minket, valamint mi hogyan szerethetjük őt. A történet rámutat arra is, hogy a szeretetet kimondani könnyű, felvállalni már egy kicsit nehezebb. Ha felvállaljuk, az komoly kötelezettséggel is jár. De ha már felvállaltuk, akkor azt tegyük vidáman és szabadon, örüljünk annak, hogy Istennek adhatunk valamit, s ne lógassuk az orrunkat, ha az Urat választjuk.

Amikor az emberek megbántanak, arra számítanak, hogy azt megbosszuljuk. Azt várják, hogy revansot vegyünk. Isten azonban pont az ellenkezőjét akarja tőlünk. Ő azt akarja, hogy szeretettel válaszoljunk. Amikor a rossz bánásmódról szeretettel reagálunk, akkor a másik embert megakadályozzuk abban,

hogy irányítson. Rachel rengetegen bántják a hite miatt, de a lány küzd, a végsőkig kitart Isten mellett és nem szégyelli őt. Azt nem tudta – mi sem tudjuk – befolyásolni, hogy egy másik ember mikor bánt vele igazságtalanul. Amit viszont hívőként mi is irányíthatunk, hogy megkeseredünk-e a folyamatban. A választásunk az, hogy hogyan reagálunk az igazságtalanságra.

Az, hogy Rachel szeretettel válaszolt sok kritizáló diáktársának, a családjának, még nem azt jelenti, hogy továbbra is megengedte az igazságtalanságot. Épp ellenkezőleg! Szeretettel kell keresnünk az igazságot. Az igazságért megtorlás nélkül kell dolgoznunk. A Biblia arra utasít: „legyél tisztességes és igazságos! Tedd azt, ami helyes!” (Jer 22,3).

Jézus követőiként ez a mi elhívásunk. A méltánytalanság és igazságtalanság emberi létünk velejárója lehet, de ezt nem szabad táplálnunk. Ehelyett Isten arra hív, hogy szeretettel válaszoljunk, és a végsőkig kitartsunk mellette.

Olláry Andrea

A Zsinati Tanács határozatai

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Tanácsa IX. ülészakának 42. ülésén, amelyre 2020. szeptember 5-én Komáromban került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

- Jóváhagyja a 39., 40., és 41. ülés jegyzőkönyvét, és megerősíti a ZST 40. jegyzőkönyvének határozatait.
- Tudomásul veszi, hogy Kendi Csaba, a Zempléni Református Egyházmegye esperese 2020. június 11-ei hatállyal a Perbenyiki Református Egyházközség helyettes lelkészévé Blanár Erik kisgéresi lelkipásztort jelölte ki.
- Tudomásul veszi, hogy Kendi Csaba, a Zempléni Református Egyházmegye esperese 2020. július 9-ei hatállyal a Kiskövesdi Református Egyházközség helyettes lelkészévé Böszörményi Tamás nagykövesdi lelkipásztort jelölte ki.
- Tudomásul veszi, hogy Erika Dékányovává, a Nagymihályi Református Egyházmegye esperese 2020. június 21-ei hatállyal a Jenkei Református Egyházközség helyettes lelkészévé meghatározatlan időre Pavol Jašo lelkipásztort jelölte ki.
- Végző Melinda részére megadja a lelkészjelölti jogállást.
- Megbízta a Zsinat Jogi Bizottságát és az ad hoc gazdasági bizottság tagjait, hogy 2020. szeptember 29-én Rimaszombatban véglegesítsék a Közalapról szóló 1/2009-es számú törvény módosításának szövegét, melyet a tanács a Zsinat elé terjeszt.
- Tudomásul veszi, hogy Orémus Zoltán, az Abaúj-tornai Református Egyházmegye esperese, 2020. július 25-ei hatállyal a megüresedett Tornagörgői Református Egyházközség helyettes lelkészévé meghatározatlan időre Molnár János körtvélyesi lelkipásztort jelölte ki.
- 2020. október 1-jei hatállyal újra alkalmazza Molnár Viktor lelkipásztort, és egyúttal kirendeli őt esperesi beosztott lelkészé a Gömöri Református Egyházmegyébe. Felügyelő lelkésze Nagy Ákos Róbert esperes.
- Jóváhagyja az I. és a II. lelkészképesítő vizsga eredményeit, és úgy határoz, hogy Széles Jákob és Tóth Krisztián lelkipásztoroknak érvényesíti teljes lelkészi képesítésüket.
- Nem tud eleget tenni Schwancer Pál azon kérelmének, hogy egyházunkban segédlelkészként alkalmazza.
- Takács Klaudia dunaszerdahelyi beosztott lelkészt 2020. október 1-jei hatállyal áthelyezi beosztott lelkésznek a Rozsnyói

Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Varga Zoltán lelkipásztor.

- A Közalap egyházépítő keretéből a Pozsonyi Református Egyházközség részére Matašik András élete és szolgálata című könyv kiadására 800 euró támogatást hagy jóvá.
- Jóváhagyja 20.000 euró kölcsön folyósítását a Nagymihályi Református Egyházközségnek, mely kizárólag a templom felújítására használható. A kölcsön visszafizetésének határideje 2025. december 31. A kölcsön inflációt kiegyenlítő kamattát 4,5 %-ban szabja meg.
- Jóváhagyja a Közalap elszámolását. Megállapítja, hogy a Közalap teljes vagyónának – a kinnlevőségek nélkül – megtörtént a folyószámlára való átvezetése. Jóváhagyja a 2019-es év zárszámadását és a 2020-as év költségvetését. Továbbá javasolja a közalapi törvény módosításánál a Közalap elszámolásáról való megjelentetés pontos módjának felülvizsgálatát.
- Megköszöni a Kálvinista Szemle szerkesztőinek munkáját, a lap arculatváltásának jelenlegi irányát jóváhagyja, és kéri a szerkesztőség tagjait, hogy az idei, decemberi számot a megrendelések miatt már az új arculat szerint készítsék el.
- Tudomásul veszi Palcsó Attila zsinati tanácsos beszámolóját a 2021-es népszámlálás kampányelőkészítéséről, és megbízta Palcsó Attilát, Furik Csabát, Szarvas Lászlót, Széles Jákobot és Molnár Istvánt egyházunk kampánystratégiájának előkészítésével.
- A rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium, a Gólyavár Református Óvoda és a Református Alapiskola iskolaszékébe és iskolatanácsába Nagy Ákos Róbert esperest, Rákos Loránt zsinati tanácsost és B. Kovács István presbitert nevezi ki.

• A Zsinat IX. ülészak 11. ülését 2020. november 6–7-re (10.00 órai kezdéssel) hívja össze Rimaszombatba a következő tárgysorozati pontokkal:

1. A Zsinat IX. ciklus 10. ülése jegyzőkönyvének elfogadása
2. Püspöki jelentés az egyház életéről a 2019. évben
3. Diakóniai Központ jelentése a 2019. évről
4. Egyházzenei Osztály jelentése a 2019. évről
5. Közoktatási Tanács jelentése a 2019. évről
6. Calvin J. Teológiai Akadémia jelentése a 2019. évről
7. Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesületének jelentése a 2019. évről
8. Fiatal Reformátusok Szövetségének (Firesz) jelentése a 2019. évről
9. Szlovákiai Magyar Református Presbiteri Szövetség jelentése a 2019. évről
10. Missio Reformata n.o. jelentése a 2019. évről
11. Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kulturális és Közművelődési Központjának jelentése a 2019. évről
12. Magyar Református Központ jelentése a 2019. évről
13. Re-Mi-Dia n.o. jelentése a 2019. évről
14. Egyházunk Szeretetszolgálatáról szóló 1/2003-as számú törvény módosítása
15. Egyháztagság meghatározása
16. Számvevő bizottság tagjainak lemondása
17. Esküszövegek jóváhagyása
18. A Közalapról szóló 1/2009-es számú törvény módosítása

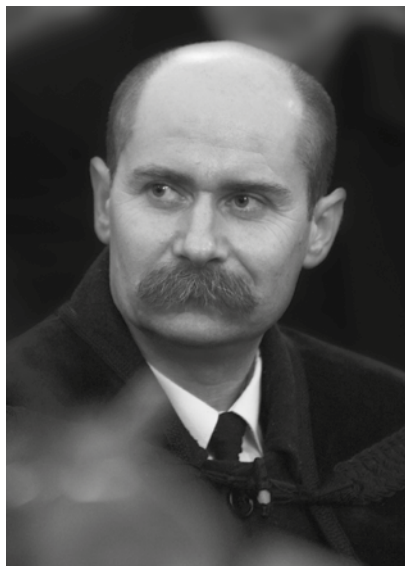
Szarvas László

Tóth Árpád (1974 – 2020)

„Én vagyok a feltámadás és az élet,
aki hisz énbenem, ha meghal is, él.”
(Jn 11,25)

Az Úr hűséges szolgálója, Tóth Árpád lelkipásztor 1974. december 23-án született Zselizén. Bátyjával együtt Érsekkétyen nevelkedett. 1993-ban végezte el a Mezőgazdasági Szakközépiskolát Komáromban. 1994-ben felvételt nyert a komáromi Calvin János Teológiai Akadémiára, ahol a lelkészi diplomát 1999-ben vehette át. Lelkész-képesítő vizsgáit 2001–2002-ben tette le szintén Komáromban. Lelkészszentelésére 2004-ben került sor Rimaszombatban. A teológia elvégzését követően a barsi egyházmegyébe került, és Pozba, Baracska, Barsbese egyház-községek szolgálatával lett megbízva. Pozbán ismerkedett meg Mészáros Tímeával, akivel 2002. szeptember 14-én kötött örök hűséget. Házasságukból három gyermek született: Mátyás, Eszter és Gergő. Megváltását követően szeretett volna közelebb kerülni szülőföldjéhez. Így került 2011-ben Oroszkára, ahol azelőtt nem volt református gyülekezet. Küldetesként ismerte fel az ottani reformátusok összegyűjtését, gyülekezetbe szervezését. Együttal a Garamvezekényi–Kisölvédi Társegyházközség lelkésze lett. A leányegyház alakult oroszka gyülekezet a csatai szórvánnyal együtt 2015-ben kezdett templomépítésbe, amit 2019. október 6-án fejezett be. Isten megáldotta missziós igyekezetét. Nagy álma volt magyarországi mintára az ökogyülekezet létrehozása Oroszkán. Csatán a helyi roma közösséget vont be a református egyház életébe. 2009–2011 között a barsi egyházmegye zsinati képviselője volt, az egyházmegyei tanácsnak haláláig tagja maradt. Hűségesen szolgált az idősek otthonában, a lekéri pszichiátriai kórház kihelyezett részlegében, és hitoktatást vállalt a csatai Baross Gábor Alapiskolában. A Károli Gáspár Egyetem Pszichológiai Intézetének mentálhigiénés képzését is elvégezte Hanván.

Tóth Árpádot az Úr missziói lelkülettel, alázattal áldotta meg egész életében.

Mészáros Lajos

Ma már tudjuk, hogy az oroszka templom megépítése lelkészi pályájának a megkoronázása volt.

Szolgálatán keresztül Isten megmutatta áldását és hatalmát, hogy egy 10 éve még nem létező közösséget hogyan lehet életre hívni. Mert az is csoda, hogy még Barsban életre lehet hívni egy közösséget. A nem létezőből létező lett. Isten szavára a semmiből születnek nagy csodák, drága életek. Mert ahogy csoda az élet, a születés, úgy misztérium az elmenetel, a halál. A szolgatársakkal együtt döbbsenten vettük a halálhírt szerdán, és a hívekkel együtt megrendültünk. De tudjuk, hogy aki Krisztusban van, ha meghal is, él. Ahol Isten szeretete munkálkodik, ott a tövisek között, a kereszten is az ő élete ragyog. Ma a gyászokorsót látva is valljuk, hogy a szomorkodók és gyászolók szívében a fájdalomon keresztül is átragyog Isten békéltető arca. Rajtunk keresztül fénylik Krisztus, az élet, amely túlragyogja a halált és a gyászunkat.

Megrendültünk, összeomlottunk, értetlenkedtünk, magunkkal hadakoztunk, és aggódtunk a hitvesért, a gyermekekért. És nem akartuk elhinni, hogy Tóth Árpád szolgatársunkkal többet nem találkozhatunk értekezleten, a közös szolgálatban, hogy nem állhat többé a gyülekezetek szószékén. Nem ölheti át gyermekeit, és nem nézhet

többé hitvese szemébe. Árpád hiányozni fog mindnyájunknak. Az ő csendje, alázata, huncut mosolya, szelíd hangja nagyon fog hiányozni a barsiaknak, nekünk, lelkésztársainak.

Emlékszem, hogy 2011-ben, amikor Oroszkára kérte magát, sokan féltettük. De ő nem félt. Pedig nem volt könnyű az ő útja és élete. Látszólag a bizonytalanságot választotta, de most már tudjuk, hogy valójában a szolgálatot ismerte fel, azt a missziói területet, amit mi nem láttunk. Oroszkán és Csatán egy új közösséget épített, Isten temploma köré gyűjtötte a tradíciótól, a melengető otthont adó lelki háztól, az egyháztól-gyülekezettől távolabb élőket. S még el sem fáradt Isten lelki szolgálója, meg sem görnyedt a sok-sok teher alatt, Illésként itt hagyott bennünket. Mi ezt nehezen értjük, de el kell engednünk minden gondolatot.

Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sujt és szeret:
Tüzes, gyors sziveket ad nekik,
Ezek a tüzes szekerek.

Az Illés-nép Ég felé rohan
S megáll ott, hol a tél örök,
A Himaláják jégcsucsain
Porzik szekerük és zörög.

Ég s Föld között, bús-hazátlanul
Hajtja őket a Sors szele.
Gonosz, hűvös szépségek felé
Száguld az Illés szekere.

Szívük izzik, agyuk jégcsapos,
A Föld reájuk föl kacag
S jég-útlejtő szánva szórja be
Hideg gyémántporral a Nap.
(Ady Endre: Illés szekere)

Isten veled szolgatársunk! Emlékedet szívünkben hordozzuk! Soli Deo gloria!

Kassai Gyula

*Elhangzott 2020. szeptember 20-án
Oroszkán, a református templomban,
lelkipásztor testvérünk ravatalánál.*

ELCSENDESEDÉS A SIONON

A mai ember életét szinte felfalja az idő, a folytonos rohanás, ami sokszor sajnos lerövidíti vagy teljesen elrabolja az Istennel való találkozásunk, beszélgetésünk idejét. Nyári csendeshetünk Tahitótfalun pontosan ezt szeretné ellensúlyozni, s a hely földrajzi adottságaival és különleges hangulatával tökéletesen alkalmas arra, hogy kiszakadjunk az élet sodrásából, és megálljunk egy pillanatra. Belépve az üdülő kapuján mintha egy ajtó becsukódna mögöttünk, kizárja az utca zaját, a rengeteg autó túlkölését, a zsbongást, és mindent, ami elvonhatja a figyelmünket. Hogy odafigyelhessünk arra, ami igazán fontos: Istenre és az ő igéjére.

Augusztus 17–22. között csodálatos közösségben felejthetetlen napokat töltöttünk el a Sion Hegye Református Konferenciaközpontban. Délelőtt dr. Szarka Miklós nyugalmazott lelképásztor és pasztorálszichológus Együtt az

Henzel Dániel

életközépkor felé című előadásorozatot hallgathattuk meg. Az alkalmak alatt a gyermekeknek foglalkozást biztosítottunk, ahol sokat játszottak, és megismerkedtek Elizeus próféta egyes tetteivel. Délutánonként választható önismereti, beszélgetős alkalmak voltak Oros Márta

vezetésével, ahol sok szokatlan kérdésen volt alkalmunk elgondolkozni. Lehetőség volt még részt venni Mudi Katalin és Szarka Gyopár tanúságtételén. Az esti hitmélyítő alkalmakon lelképásztorok – Mudi Róbert, Édes Ákos és felesége, Réka – szolgáltak. Csütörtökön egész napos kirándulást tartottunk, egy kisebb, vállalkozó szellemű csapat nekivágott és legyőzte a Rám-szakadék lépcsőit, cserébe csodás élménnyel gazdagodott. Péntek este úrvacsorai istentiszteletet tartottunk.

Aki arra vágyik, hogy egy kicsit megnyugodhasson, aki Mennyei Atyánk ölelésére vágyik, aki épp nem hallja a Megváltó suttogását a világ zajától, az jöjjön! Mert ha Isten is úgy akarja, a jövő évben is várjuk azokat, akik mernek nyitni, és eljönnek a csendeshetünkre, ahol a test és a lélek is megnyugvást találhat.

Oros Boglárka Sára

MAKKAI SÁNDOR-DÍJBAN RÉSZESÜLT ÉDES ENIKŐ ISKOLAIGAZGATÓ

A Kárpát-medencei református oktatási intézmények tanévnyitójának az idén a nyírbátori református templom adott otthont. Az ünnepi istentiszteleten átadták a Magyar Református Szeretetszolgálat tanszeradományát és a Makkai Sándor-díjakat is.

Az ünnepi istentiszteleten Fekete Károly püspök hirdette az ígét, a 2020/2021-es tanévet Huszár Pál, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, a Zsinat világi elnöke nyitotta meg, aki beszédében arra kérte Istent, tegye lehetővé, hogy a tanulók és pedagógusok előtt álló tíz hónap az évek során kipróbált és bevált rend szerint menjen végbe, s ne zavarja meg azt semmilyen mellékkörülmény. Az alkalmon Fazekas László püspök emlékeztetett arra, hogy 11 évvel ezelőtt az összetartozás lelki és szellemi igénye hozta létre a Magyar Református Egyházat, amelyben a határon túli egyházak ismét megélhetik a korábbi egységet. Ennek megéléséhez különböző alkalmak és rendezvények járultak hozzá, többek között a Kárpát-medencei református oktatási intézmények közös tanévnyitója.

A tanévnyitón átadták a Makkai Sándor-díjat is. Ennek odaítéléséről az Oktatási Bizottság előterjesztése nyomán a

Magyarországi Református Egyház Zsinata döntött. A díjjal azon magyarországi és határon túli pedagógusokat jutalmazták, akik a református nevelési eszmények mindennapi gyakorlatba való átültetésében elvülhetetlen érdemeket szereztek.

Az elismerést idén Édes Enikő, az Alistáli Református Egyházi Alapiskola igazgatója, Illyés Ilona, a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnázium igazgatója, illetve Pintéerné Lázok Orsolya, a Pécsi Református Kollégium Nagyarsányi Általános Iskola igazgatója vehette át.

Édes Enikő iskolaigazgatót, oktatási tanácsost Ábrám Tibor, a Tiszáninneni Református Egyházkerület főgondnoka, a Zsinat világi alelnöke méltatta. Elmondta, hogy Nyitrán, a Konstantin Filozófus Egyetemen szerzett magyar-történelem szakos tanári oklevelet. Férjét, Édes Árpádot 2004 tavaszán meghívta az Alistáli Református Egyházközösség, így kerültek az iskolafenntartó gyülekezetbe. Emlékeztetett arra, hogy Édes Enikő nehéz időben vette át az intézmény vezetését, amelynek komoly problémák miatt rendkívül kevés tanulója volt, szinte a megszűnés határán állt. Tizenhat év kitartó munkájával és imádságos lelkülettel azonban mára újjászervezte az intézményt, növelte a tanulói

létszámot. Az igazgatónő nagy hangsúlyt fektet a református és magyar identitás kialakítására, a keresztyén és nemzeti értékrend megalapozására, amellyel olyan szellemiségű iskolát teremtett kollégáival együtt, hogy fontos küldetése van a felvidéki magyarság körében. Intézményvezetőként létrehozta és máig működteti az iskolabusz-szolgálatot, amely a környékbeli magyar települések tanulóinak iskolába szállítását biztosítja. Továbbá a SZRKE közoktatási tanácsának vezetőjeként koordinálja az egyház iskoláinak munkáját.

A Reformata honlapnak nyilatkozva Édes Enikő elmondta, hogy meglepetésként érte őt a Makkai Sándor-díj. „Nem tudtam róla, hogy felterjesztettek erre a rangos pedagógusi díjra. Az ember örül, ha a munkáját valamilyen formában elismerik. Nekem is jól esett. De a díj kötelez a továbbiakban arra is, hogy még jobban végezzem az oktatással, iskola működtetéssel kapcsolatos feladataimat. Erre mindig is törekedni fogok. Ha az ember nem igyekezne jobban és jobban végezni a munkáját, akkor megállna, belesüppedne abba, amiben van. De mindig vannak új kihívások, megoldásra váró problémák, célok, amiket el szeretnék érni.”

Iski Ibolya

TRIANON 100 EMLÉKJELEK NAPRÁGYON

A Gömöri Református Egyházmegye és a Naprágyi Református Egyházközség a 100 éve történt trianoni tragédiát is felidézve kettős siralommegemlékezést tartott a naprágyi zöldhatáron és a templomban emlékjel Hagyasokkal 2020. augusztus 29-én.

A naprágyi zöldhatáron a „mezsgyés istentiszteleten” Rákos Loránt helyi lelkipásztor köszöntötte a szép számban megjelenteket. Isten ígését Géresi Róbert egyetemes lelkési főjegyző hirdette. Majd Nagy Ákos Róberttel, a Gömöri Református Egyházmegye esperesével, Szőnyi Tamással, a Borsod-Gömöri Református Egyházmegye esperesével és a helyi lelkipásztorral közösen leleplezték a 100 éves mementó Ében Háezerét, a megemlékezés emlékkövét, melyen ez az íge áll: „Bízatok az Úrban mindenkor...” (Ézs 26,4).

Ezen a részen a trianoni határ Gömör-szőlős és Naprágy településeket választotta el egymástól, amely diktált határt mezsgyékövek jelzik. A megemlékezés alkalmára a szervezők egy egyedi határkövet öntöttek ki TR100 felirattal, melyet emlékjelként fognak majd őrizni a parányi gyülekezetben.

A himnusz elénekését követően a megemlékezés a templomban folytatódott a 12 órai – a mohácsi vész és a trianoni trauma fájdalmas emlékét Istenhez zengő – harangszót követően. Naprágy patinás templomában az igei elmélyülést Nagy Ákos Róbert esperes végezte.

A gyülekezetet Madarász József polgármester; Szőnyi Tamás esperes, a Borsod-Gömöri Református Egyházmegye elöljárója és Bán Zoltán, a Gömöri Református Egyházmegye gondnoka köszöntötték.

Rákos Loránt lelkipásztort az alkalom megihlette, verset írt Új Trianon címmel. A költeményt Martinovics János, a Rozsnyói Református Alapiskola tanára adta elő. A templombelső falán is leleplezték egy Trianon-emlékület Füzér Zoltán helyi gondnokkal.

Buza Zsolt, a Pozsonyi Református Egyházközség lelkipásztora, az akkori Gömöri Református Egyházmegyének az 1920-as évben lejegyzett jegyzőkönyveit dolgozta fel. A kötetből, melyet a helyszínen mutatott be Buza Zsolt, minden jelenlévő anyaegyházközség vételezhetett egy példányt a parókialis könyvtárába.

Az alkalom zárásaként Nagy Ákos Róbert esperes zárszavát követően a Szózatot énekelték el. Az összejövetel a parókia udvarán szeretetvendégséggel ért véget.

(HE)

VÉGVÁRI KÜLDETÉSŰ, ÖNTUDATOS ÉS PIMASZ

Ünnepélyes keretek között adták át 2020. augusztus 30-án Somorján a református egyházközség által alapított és fenntartott Kiskakas bölcsődét és óvodát, amely 32 óvodással és 11 bölcsődéssel nyitotta meg kapuját. Az óvodaprogram keretében Szlovákiában ez volt a nyolcadik átadott református intézmény.

„Ezek az óvodák helyszínei lesznek az önazonosságunk erősítése mellett egy olyan új, korszerű és modern szellemben felnövekvő magyar ifúságnak, akik természetes életélményként élik meg azt, hogy magyarok vagyunk és egy nemzet tagjai, akik a Kárpát-medencét tekintik közös otthonuknak” – mondta Grezsa István, a Kárpát-medencei Óvodaprogram koordinálásáért felelős miniszteri biztos köszöntő beszédében az intézmény előtt. A szalag átvágása után az ünnepség az óvoda udvarán folytatódott, ahol Komzsik Diana, a Kiskakas óvoda igazgatónöje, Hodek Andrea bölcsődevezető, Géresi Róbert püspökhelyettes, Orosz Csaba polgármester, Fazekas László püspök és György András lelkipásztor szolt a résztvevőkhöz.

Az oktatásügyi minisztérium óvodanyitási engedélye szinte az utolsó pillanatban, augusztus 19-én érkezett meg. A bölcsődét tizenegy hároméves alatti kisgyermek látogatja, akiknek az örömteli játékát, ismeretszerzését, fejlesztését egy

egészségügyi nővér, egy óvodapedagógus és egy szakképzett kisgyermeknevelő biztosítja majd.

Az építkezés 2019. augusztus 17-én kezdődhetett el Hanusz Dániel és Bagala Péter tervei alapján, amely Baráth Benjamin építési és szervezési gondnok szakmai felügyelete mellett 2020 júniusában befejeződhetett. „Így készült el a 947 m²-es hasznos belső terület 75 gyermek foglalkoztatására és fejlesztésére, valamint 18 alkalmazott, munkatárs számára minden igényt kielégítő munkahely, amelyre 1 336 484 euró támogatást kaptunk a

Kárpát-medencei óvodafejlesztési támogatásnak köszönhetően, de közadakozás révén még közel 70 ezer euró értékű felszereléssel gazdagodott az intézmény. (...) Ma pedig itt állunk, hogy ezt a végvári küldetésű, öntudatos és pimasz vonásokat szándékosan hordozó, mind a gyereknevelésben, mind a közösségépítésben biblikusan magyar ajkú, reformátori célkitűzéseket hordozó intézményt átadjuk és bemutassuk” – mondta ismertetőjében György András.

Iski Ibolya

Hálaadó úrvacsorás istentisztelet Nemesradnóton

A Nemesradnóti Református Egyház-
község presbitériuma hálatelt szívvel
hívta meg a híveket, érdeklődőket és a
Nemesradnótról elszármazottakat a temp-
lomtető födémjének sikeres lecserélése al-
kalmából tartandó úrvacsorás istentiszte-
letre 2020. augusztus 30-án.

A vendégeket Agócs Tímea helyi lel-
késznő köszöntötte. Az ígét Tóth László
szkárosi lelkipásztor hirdette. Az úrvacso-
rai jegyeket Nagy Ákos Róbert, a Gömő-
ri Református Egyházmegye esperese és
Nagy Andrea hanvai lelkipásztor osztotta

ki. Az alkalmat a helyiek és a hazalátoga-
tók mellett megtisztelte jelenlétével többek
közt Farkas László helyettes lelkész; Bán
Zoltán, a Gömőri Református Egyházme-
gye gondnoka; Bari Aladár, Nemesradnót
község polgármestere és nem utolsósorban
Gáspár Tibor egyéni vállalkozó.

Az egyházközség köszönetét Pósa Dé-
nes nemesradnóti egyházgondnok fejezte
ki Magyarország Kormányának, a Beth-
len Gábor Alapkezelő Zrt.-nek és a Teleki
László Alapítványnak az anyagi támoga-
tásért, melynek köszönhetően megújult

a templom belső vakolatának egy része,
kijavításra kerültek az ablakai és kicse-
rélték a tetőhéjazatot. Új lécek, szarufák,
fóliateríték, sávós szalagfedés, hófogó, vil-
lámhárító, valamint függőereszcatorna és
lefolyócső került a nagyon megrongálódott
eternit tetőanyag helyére. A 2019-ben ka-
pott 12 ezer euró és a 2020-ban kapott 51
ezer euró valóban szép és nagylelkű szü-
letésnap ajándék, hiszen a Nemesradnóti
Református Egyházközség ez idő tájt ün-
nepli fennállásának 300. évfordulóját.

(HE)

Egyházunk vezetőségének részvétele rendezvényeken

- Szeptember 3-án Komáromban ün-
nepélyes átadással megnyílt a komáromi
gyülekezet tulajdonában levő Lídia mo-
soda, amelynek üzemeltetője egyházunk
diakóniai központja. A megnyitón részt
vett többek között Keszeg Béla polgár-
mester, a Komáromi járás munkahivatalá-
nak igazgatónöje, a komáromi gyülekezet
vezetősége, a Timóteus Ház igazgatónöje,
a diakóniai központ igazgatónöje és alkalm-
mazottai.
- Szeptember 13-án került sor
Nagygyéren Szuhay György megvá-
lasztott lelkipásztor beiktatására. Az igei
szolgálatot Fazekas László püspök, a beiktatást
Görözdí Miklós, a Pozsonyi Refor-
mátus Egyházmegye főjegyzője végezte.
- A szeptember 15-re tervezett, de a ví-
rusjárvány miatt elmaradt személyes látó-

gatást videokonferenciával pótolta elnök-
ségünk a Csehtestvér Evangélikus Egyház
vezetőségével. Egyházunk részéről a Zsi-
nati Elnökség tagjai, Molnár Sándor főta-
nácsos, Palscsó Attila külügyi tanácsos és
Demeter Ibos Henrietta, a diakónia igaz-
gatónöje kapcsolódtak be a megbeszélés-
be. Az ülés témája a tavaszi vírushelyzet-
ben való helytállás, egyházaink helyzete,
az ökumenikus kapcsolatok és a diakóniai
szolgálat lehetőségei voltak.

- Szeptember 23-án a Generális Konvent
Elnöksége videokonferencián beszélte
meg az idei évre betervezett alkalmas
megtartásának lehetőségeit, kitérve a
következő esztendő tervezett alkalmaira
is, mint pl. a Szeretethíd vagy a Magyar
Református Egység napjáról való megem-
lékezés. Napirendre került a kárpátaljai

lelkipásztorok rezsiköltségének támogatá-
sa és az új református énekeskönyv ügye.
Végül beszámoló hangzott el az egyes
egyháztestek életéről.

- Szeptember 29-én Rimaszombatban
ülésezett a Zsinati Tanács által létreho-
zott bizottság, amelynek feladata a jövő
évi népszámlálásra való felkészülés. A
bizottság készíti elő azt az információs
segédanyagot, amely segítséget nyújt egy-
házunk tagjainak a népszámlálási ívek
elektronikus kitöltésében és nemzetünk-
höz, egyházunkhoz való tartozásuk beje-
löléséhez.

A Pátria rádió református műsorai

- November 15-én, a 7.05 órákor kezdődő Világosságban Szénási Lilla martosi lelkész
igei üzenetében Saul királyságának kijelentéséről szól a hallgatókhoz.
- November 29-én, advent első vasárnapján, 11.00 órákor élő istentiszteletet közvetítünk az örösi református templomból. Igét hirdet Kiss Miklós lelkipásztor.
- December 6-án, a 7.05-kor kezdődő Világosságban Czinke Zsolt bátorkeszi lelki-
pásztor adventi gondolatait osztja meg a hallgatókkal.

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya. A Pátria rádió a református egyházi műsort más-
nap, hétfőn, 11.05 órákor megismétli.

HELYREIGAZÍTÁS

Lapunk szeptemberi számának Műemlék templomaink c. rovatában szereplő, az alkalmakat látogatókkal kap-
csolatos mondata így hangzik helyesen: Vargha Balázs lelkipásztor elmondta, hogy bár a gyülekezet létszáma
csökken, az istentiszteleteken az idősebbek mellett jelen van a fiatalabb korosztály, valamint a gyermekek is.

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén

Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: Fritz Beke Éva

Nyelvi lektor: Édes Enikő

Előfizethető a református lelkész

hivatalokban és a szerkesztőség címén.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre
6 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

E-mail: ksz90kh@gmail.com

Telefon: 035/3212 106

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem
küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük
jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: Szarvas László

Nyomja: Valeur spol. s.r.o.

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09